

Angallatit akileraarummik akiliisussaaitaanngitsut ikinnerulersinniarlugit Umiarsualivimmiinnermut aamma umiarsuit takornarianik angallassissutit ilaasunik angallassinerrannut akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 20, 30. oktober 1992-imeersumi § 2-p allannguutissaatut siunnersuummik Naalakkersuisut saqqummiusseqqullugit, tassungalu atatillugu pineqartunut akileraarutigineqartussat amerlassusissaannik nalileeqqeqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut

pillugu

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Siunnersuutip aappassaaneerreqarnerani saqqummiunneqartoq

Ataatsimiititaliaq suliarinninnermini ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Andreas Uldum, Demokraatit, siulittaasoq

Inatsisartunut ilaasortaq Olga P. Berthelsen, Inuit Ataqtigiit, siulittaasup tullia

Inatsisartunut ilaasortaq Per Berthelsen, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqtigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Siverth K. Heilmann, Atassut

Inatsisartunut ilaasortaq Finn Karlsen, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqtigiit

Isumaliutissiissut ukuninnga immikkoortoqarpoq:

1. Umiarsualivimmiinnermut akileraarutit pillugit	3
2. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu	5
3. Inatsisartut siunnersuummik ulloq 26. april 2012-imi siullermeerinerat.....	6
4. Royal Arctic Linemik (RAL) ataatsimeeqateqarneq	6
5. Nunanut Allanut Sanilliussisussatut Ataatsimiititaliap aamma Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitap kaammattuutai	8
6. Umiarsualivinnik iluarsaanissami kinguaattoorutit akileraarutinillu aalajangersimasunut atugassanngortitsineq	10
7. Angallatit sorliit akileraarummik akiliisussaangitsut akiliisalernissaat kissaatigineqarnerseq pillugu ataatsimiititaliap naalackersuinikkut isummenera.	11
7.1 Angallatit aalisariutit Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartutut nalunaarsorneqarsimasut. 12	
7.2 Nunat allamiut angallataat aalisariutit Kalaallit Nunaanni aalisarnermik suliffeqarfinnit attartorneqartut.	12
7.3 Umiarsuit Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartutut nalunaarsorneqarsimasut 200 bruttoton-imit (BRT/BT-mit) minnerusumik angissuseqartut.....	13
7.4 Sorsuutit danskinit nunanillu allanit pigineqartut kiisalu danskit nunallu allat naalagaaffiisa umiarsuaataat.....	14
7.5 Umiarsuit Namminersorerullutik Oqartussanit, Kalaallit Nunaanni kommunemit imaluunniit danskit naalagaaffiannit pigineqartut attartorneqartulluunniit.	14
7.6 Umiarsuit aseruatitersimasut usimik allagartaat malillugit umiarsualivimmut pineqartumut nunalittussaangikkaluartut.	15
7.7 Umiarsuit taamaallaat pujorsiuiminnik aaqqiiniarlutik, nakorsamik atorfissaqartitsillutik, inuttatik nikissallugit, napparsimasunik, toqusunik umiusimasunik, imaani umiarsuarmut ikisaminnik imaluunniit ilisimasortamik niusiartorlutik umiarsualivimmut nunalinniartut.....	15
7.8 Umiarsuit taamaallaat ilisimasassarsiornermut imaluunniit ikiuiniarnermut atorneqartartut.	16
7.9 Umiarsuit nunaqarfinnik ungalliunerusunillu pilersuillutik aalajangersimasumik angalasut.	16
7.10 Umiarsuit ilaasartaatit Namminersorerullutik Oqartussanik isumaqatigiissuteqartunit pigineqartut.....	17
7.11 Angallatit Naalackersuisunit akileraarutinik akiliisussaataitaangitsut	18
8. Siunnersuutip aningaasatigut kingunissai	19
9. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai	21

1. Umiarsualivimmiinnermut akileraarutit pillugit

Umiarsualivimmiinnermut akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 30. oktober 1992-imeersoq, kingullermik 2008-mi allanngortinneqartoq, malillugu umiarsuit Kalaallit Nunaanni umiarsualivinnut nunalittut akileraarummik akiliisassapput. Umiarsuup angissusia umiarsualivimmiinnerullu sivilissusia malillugu akileraarut naatsorsorneqartarpoq. Nunaqarfinni assigisaannilu umiarsualiviit inatsimmut ilaanngillat.

Umiarsuaq Kalaallit Nunaata sineriaanut ilaasunik nunnigussippat umiarsuit takornarianik angallassissutit ilaasumut ataatsimut naatsorsorlugu immikkut akileraarummik akiliisapput.

Akileraarutitut akiligassaq umiarsuup umiarsualivimmut nunalinnerani akiligassanngussaaq. Akileraarutitut akiligassap akilernerqarnissaanut umiarsuaatilik, piginnittoq, atuisoq, assartuisoq imaluunniit pisortaasoq akisussaapput. Akileraarutitut akiligassap akilernerqarnissaata tungaanut umiarsuaq politiinit uninngatinneqarsinnaavoq.

KNI-mik 1990-ikkut aallartinneranni allanngortiterinnermut atatillugu umiarsualivimmiinnermut akileraarut eqqunneqaqqaarpoq. Taanna tikillugu assartuinnermi KNI-mit tapiliunneqartartumut (infrastrukturillæg) taarsiullugu umiarsualivimmiinnermut akileraarut atuutilerpoq.

Umiarsualivimmiinnermut akileraarutit pillugit inatsisissatut siunnersuutaqqaartumut 1992-imeersumut (UKA 1992/67) nalinginnaasumik nassuiaatini taamatullu taamani Naalakkersuisuusup saqqummiussisutaani allassimavoq umiarsualivimmiinnermut akileraarutit atuutilersinneqarneranni ilaatigut aningaasanut tunngasut ersarinnerulersinneqarnissaat siunertaasoq, taamaaliornikkut umiarsualivinnik atuinermut atuisut akiliutaat aammalu umiarsualivinnik ingerlatsineq, sanaartorneq aserfallatsaaliinerlu aqutugalugit pisortat sullissisutaat ataqatigiissinnaaqqullugit. Taamaalillunilu siunnersuut atuisunik akiliisitsinertut iluseqarpoq. Tamatuma saniatigut umiarsualivinnik atuinermi aningaasartuutit nalinginnaasumik appartinneqarnissaat anguniagaavoq.

Anguniakkat taakku taamani Akileraartarnermut Ataatsimiititaliaasumit taparserneqarput, tamatumani ataatsimiititaliaq isumaqarluni ”... *pissusissamisoorluinnarpoq umiarsualivinnik atuinerpaasartut,pisariaqartunik umiarsualiviit nutarternerinut allilernerqarnerinullu aningaasartuutaasussanut annertunerusumik akilersueqataanissaat*”.

Inatsit akuersissutigineqaramili arlaleriarluni annikinnerusumik nutarterneqartarsimavoq, kingullermik 2008-mi, tamatumani umiarsuarni takornarianik angallassissutitut ilaasunut akileraarut qaffanneqarluni.

Akileraarutit ullumikkut ima angissuseqarput:

Umiarsuit ilaasartaatit pr. BT.....	Ullormut unnuamullu aallartittumut kr. 0,70
Allamiut aalisariutaat pr. BT.....	Ullormut unnuamullu aallartittumut kr. 0,70
Umiarsuit usinik pajuttaatit umiarsuillu allat pr. BT.....	Ullormut unnuamullu aallartittumut kr. 0,70
Umiarsuarnut takornarianik angallassissutinut ilaasut.....	Ilaasumut ataatsimut kr. 525,00 pr. PAX

Akit siuliani allassimasut kingullermik allangortinneqarput 1998-imi. Taamaattorli umiarsuarni takornarianik angallassissutinut ilaasunut akileraarut oqaatigineqareersutut kingullermik 2008-mi allangortinneqarpoq.

Nunatta Karsiata 2010-mut naatsorsuutai (pigineqartut kingulliit) naapertorlugit umiarsualivimmiinnermut akileraarut Nunatta Karsianut katillugit 20,2 mio. kr.-inik isertitaqaataavoq. Aningaasanut inatsimmi konto pingaarneq 24.11.13, umiarsualivimmiinnermut akileraarutinut tunngasoq, naapertorlugu taakku amerlaqataannik isertitaqarnissaq 2012-imi aningaasanut inatsimmi missingersuutigineqarpoq.

Taamaalillutillu 2010-mi isertitat ima agguataarsimapput:

Pajuttaatit umiarsuillu allat:	5,0 mio. kr.
Ilaasortaatit:	14,7 mio. kr.
Akileraarutit allat:	0,5 mio. kr.
Katillugit	20,2 mio. kr.

Takuneqarsinnaasutut konto pingaarnermi isertitat amerlanerpaartaat ilaasunut akileraarutineersuupput. Ilaasunut akileraarutip annertunerpaartaa umiarsuarni takornarianik angallassissutinut ilaasunut akileraarummit ilaasumut ataatsimut 525 kr.-iusumit pissarsiarineqartartoq ilimagineqartariaqarpoq.¹

Umiarsualivimmiinnermut aamma umiarsuit takornarianik angallassissutit ilaasunik angallassinerrannut akileraarutit pillugit inatsimmi atuuttumi allassimavoq angallatit assigiinngitsut qulit akileraarummik akiliissanngitsut. Inatsimmi § 2, imm. 1 naapertorlugu angallatit uku pineqarput:

¹ Umiarsuit takornarianik angallassissutit ilaasunik angallassinerrannut akileraarutit kingullermik qaffaanermi umiarsuarni takornarianik angallassissutit 2008-mi ilaasut 25.000-it missaanniinnissaat Naalakkersuisunit taggineqarpoq. Naatsorsueqqissaartarfiup paasissutissaatai (kingulliit) naapertorlugit 29.000-ingajaat anguaat. Tamatumali kingorna nunani tamalaani aningaasaqarnikkut kinguariatorneq pissutigalugu umiarsuarni takornarianik angallassissutit ilaasut qularnanngitsumik ikileriarsimassasut ilimagineqartariaqarpoq.

- 1) Angallatit aalisariutit Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartutut nalunaarsorneqarsimasut.
- 2) Nunat allamiut angallataat aalisariutit Kalaallit Nunaanni aalisarnermik suliffeqarfinit attartorneqartut.
- 3) Umiarsuit Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartutut nalunaarsorneqarsimasut 200 bruttoton-imit (BRT/BT-mit) minnerusumik angissuseqartut.
- 4) Sorsuutit danskinit nunanillu allanit pigineqartut kiisalu danskit nunallu allat naalagaaffiisa umiarsuaataat.
- 5) Umiarsuit Namminersornerullutik Oqartussanit, Kalaallit Nunaanni kommunemit imaluunniit danskit naalagaaffiannit pigineqartut attartorneqartulluunniit.
- 6) Umiarsuit aseruatitersimasut usimik allagartaat malillugit umiarsualivimmut pineqartumut nunalittussaannikkaluartut.
- 7) Umiarsuit taamaallaat pujorsiu timinnik aaqqiiniarlutik, nakorsamik atorfissaqartitsillutik, inuttatik nikissallugit, napparsimasunik, toqusunik umiusimasunik, imaani umiarsuarmut ikisaminnik imaluunniit ilisimasortamik niusiartorlutik umiarsualivimmut nunalinniartut.
- 8) Umiarsuit taamaallaat ilisimasassarsiornermut imaluunniit ikiuniarnermut atorneqartartut.
- 9) Umiarsuit nunaqarfinit ungalliunerusunillu pilersuillutik aalajangersimasumik angalasut
- 10) Umiarsuit ilaasartaatit Namminersornerullutik Oqartussanit isumaqatigiissuteqartunit pigineqartut.

Nr- 1-imiit 9-mut aalajangersakkat umiarsualivimmiinnermut akileraarutit pillugit inatsisip 1992-imi akuersissutigineqarneraneersuupput. Nr. 10-mili aalajangersagaq 2003 aallarnerfigalugu atuutilerpoq, taassumunngalu tunuliaqutaavoq Inatsisartut siunnersuummik 2002-mi (UPA 2002/14) akuersissutiginninnerat.

Nr. 1-imit 10-mut siuliani allassimasut saniatigut angallatit allat akileraarutinit akiliinnginnissaannik aalajangiinissamut Naalakkersuisut inatsimmi § 12, imm. 1-2-mi tunngavissinneqarput. Nunanut allanut sanilliussilluni 2003-mi nalunaarusiaq (immikkoortoq 8.9) kiisalu Akileraarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitap 2011-mi nalunaarusiaa (immikkoortoq 9.5.4.4) naapertorlugit aalajangersagaq tunngavigalugu Naalakkersuisut umiarsuit assigiinngitsut arlallit akileraarutinit akiliisussaajunnaartippaat. Ilaatigut tamatumani pineqarput angallatit annaassiniarnermi aamma kalinnermi atorneqartartut, siorarniutit ujaranniutillu, aalisakkanik assartuutit kiisalu uuliamik assartuutit.

2. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Angallatit akileraarummik akiliisussaangitsut ikinnerulersinniarlugit umiarsualivimmiinnermut akileraarut pillugu inatsimmut allannguutissatut siunnersuummik

saqqummiusseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaat siunnersuuteqartup kissaatigaa. Angallatit qanoq ittut akileraarummik akiliisussanngortinneqarnissaat kissaatigineqarnersoq allassimangilaq. Kiisalu tassunga atatillugu akileraarutip angissusaata nalilersoqqinneqarnissaa siunnersuuteqartup kissaatigaa. Tassunga atatillugu oqaluuserineqarpoq inatsisip allanngortinneqarnissaata naatsorsuutigineqartup nassatarisaanik iluanaarutit ilaat umiarsualivimmiinnermut akileraarutip nalinginnaasumik appartinneqarneranut imaluunniit umiarsualivinnik iluarsaanernut atorneqarsinnaasut.

3. Inatsisartut siunnersuummik ulloq 26. april 2012-imi siullermeerinerat

Angallatit assigiinngitsut amerlanerit umiarsualivimmiinnermut akileraaruteqartalernissaannik siunnersuutikkut anguniagaq partiinit tamanit siullermeerinermi taparserneqarpoq.

Angallatilli ullumikkornit amerlanerit akileraaruserneqartussanngorneranni iluanaarutaajunnartut qanoq atorneqarnissaannik apeqqut pillugu partiit oqaaseqartartui paatsuugassaangitsumik isumaqatigiittutut oqaatigineqarsinnaanngillat.

Taamaalillunilu tamanna Nunatta Karsiata isertitaqarneruneranik nassataqassappat siunnersuut aatsaat Siumumit taparserneqarsinnaavoq. Akileraarutinit isertitat nalinginnaasumik qaffanneqarnissaat Demokraatit kissaatiginngilaat, kaammattuutigaluguli angallatit amerlanerusut akileraaruserneqarnerannit iluanaarutit umiarsualivimmiinnermut akileraarutit nalinginnaasumik appartinneqarnerannut atorneqassasut. Siunnersuutip piviusunngortinneqarnera aalisarnermik inuusutissarsiuteqartut qaffasinnerusumik akileraartalernissaannik nassataqassappat imaluunniit tamatuma sunniutaanik innuttaasunut kinguneqassappat Atassummit eqqarsarnartoqartinneqarpoq. Apeqqut Inuit Ataqatigiit toqqaannartumik isummerfiginngilaat, siunnersuulli nalinginnaasumik taparserlugu aammalu akileraartarnermut akitsuusiisarnermullu tunngasuni iliutsinut allanut ilanngullugu piviusunngortinneqarnissaa kissaatigalugu.

Taamatuttaaq siunnersuutikkut anguniarneqartut Naalakkersuisunit taparserneqarput. Siunnersuutilli piviusunngortinnginnerani akileraarutit qanoq katitigaanissaat pillugu erseqqinnerusumik misissueqqissaaqqaarnissaq Naalakkersuisut kissaatigaat, tassa akileraartarnermut akitsuusiisarnermullu tunngasuni iliutsinut allanut ilanngullugu siunnersuutip piviusunngortinnera iluaqutissarsiffiussammat. Kingullertut taasaq nalinginnaasumik taparserneqarpoq.

4. Royal Arctic Linemik (RAL) ataatsimeeqateqarneq

RAL-imik ilisimatitsiffiusumik ulloq 27. april 2012-imi ataatsimeeqateqarnermi ataatsimiititaliamut sinniisut peqataapput. Qaanaaq Ittoqqortoormiillu eqqaassanngikkaanni RAL illoqarfinni tamani umiarsualiveqarnermi oqartussaasutut ingerlatsivoq.

Umiarsualivimmiinnermut akileraarutit atuuffii angissusiallu pillugit RAL ataatsimiinnermi nalileeqquneqarpoq.

Umiarsualiviit isertitaasa annertunerpaartaat ukununnga agguataagaasut paasissutissiissutigineqarpoq:

- Nioqputissanut akitsuutit
- Nunaminertanik attartorneq
- Umiarsualivimmiinnermut akileraarutit

Nunatsinnili umiarsualivinni nioqputissanut akitsuutit aammalu nunaminertanik attartorneq isertitaqaataaneq ajorput. Tamatuma saniatigut nunatsinni umiarsualiviit pisortanit pigineqarmata umiarsualivimmiinnermut akileraarutinit isertitat Nunatta Karsianut nakkartarput. Tamatumalu kingorna aningaasat aningaasanut inatsimmi nalinginnaasumik tulleriarinnermut ilanngunneqartarput.

Umiarsuit amerlanerit akileraaruserneqartalernissaat arlalinnik pissuteqarluni naapertuuttut RAL-ip isigaa. Taamaattorli akileraarutissaq umiarsualivinni tamani assigiissalluni.

Uuliamik aatsitassanillu ujarlernerimi ingerlatat ukiuni makkunani annertunerat ingerlatseqatigiiffiup siullermik tunngavilersuutigaa. Umiarsuit taama ujarlernerimik suliaqartut umiarsualivimmiinnermut akileraarutinit akiliisarnermikkut ilaatigut umiarsualivinnik aserfallatsaaliinnermut allilerinnermullu sapinngisamik annertunerpaamik tapeeqataanissaat naapertuuttut isigineqarpoq.

Aappaattut paasissutissiissutigineqarpoq angallatit akileraarutinit ullumikkut akiliisussaataanningsut, soorlu nunaqavissut aalisariutaat, taleqqaannartut umiarsualivinnut annertuallaamik artukkiisartut. Tassa umiarsuit qimanneqarsimasut, umiarsualivimmili pitussimallutik uninngaannartut. Taleqqaannartut ilaat oqaatigineqartut malillugit ukiuni 10-15-ini uninngaannarsimapput. Avatangiisnut mianerinnittumik angallatit peerneqarnissaannut piginnittut nassaarineqarnissaat siunertaralugu angallatit taamaattut akileraartussanngortinneqarnissaat RAL-ip kaammattuutigaa.

Pingajuattut umiarsualivimmiinnermut akileraarutit atuuttoq appasingaatsiartutut isigineqarpoq. RAL-ip umiarsuaa containersuut umiarsualivimmut nunalinnermut ataatsimut 7-10.000 kr.-inik akiliisartoq tagginneqarpoq.

Umiarsualivinnit isertitaqaataasartunut najoqqutat nalinginnaasut qanillattussagivut ingerlatseqatigiiffiup pissusissamisoorsoraa, tak. qulaani titarniusartallit pingasut.

Paasissutissat RAL-imit saqqummiunneqartut tunngavigineqassappata angallatit umiarsualivinni taleqqaannartut ikilisarneqarnissaannut iliuuseqarnissamut tapersiinini Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa. Angallatit assersuutigalugu qaammatinit aqqaneq marlunnit sivilisunerusumi kipisuitsunik taleqqasimappata taakku akileraaruserneqartussanngortinnerisigut taakkuninnga piiaaneq siuarsarneqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut ataatsimiititaliap ilisimavaa umiarsualivinni arlalinni assut inissaaleqisoqartoq, ukiuni aggersuni pisortat (namminersortullu) annertuunik aningaasalersuisariaqarnerannik pisariaqartitsisunik. Aningaasalersuinissamik taama pisariaqartitsinerup ilaminiinnanngualuunniit angallatinik qimanneqarsimallutik taleqqaannartunik pissuteqarpat angallatit taleqqaannartut taakku piginnittunit ingerlaannartumik peerneqarnissaat kajumissaarutigineqartariaqartoq ataatsimiititaliap isumaqarpoq. Assersuutigalugu biilit atorunnaakkat nunaminertani kikkunnit tamanit atorneqartartuni qimaannarneqarnissaat inuiaqatigiittut akuerineq ajorparput. Angallatinut pisortat umiarsualiviini qimaannarneqartunut tunngatillugu allaanerunissaa tunngavissaqanngilaq. Tamatuma saniatigut angallatit taleqqaannartut piginnittunit peerneqarnissaannik kajumissarineq, inatsisikkulluunniit immikkut tunngavissiilluni piunasaqarsinnaaneq, tamanut nalinginnaasunik naammaginartumik iliuuseqarnissamut taamatullu mingutsitsisup; matumani angallammik atorunnaartumik, eqqagassaatimi iginneqarneranut akiliinissaanik tunngavimmut Inatsisartunit arlaleriarluni taperserneqartumut naapertuuppoq.

Umiarsualivimmiinnermut akileraarutit annertussusia pillugu allasimasut ataatsimiititaliap isumaliutissiissummi piffimmi allami isummerfigissavai.

5. Nunanut Allanut Sanilliussisussatut Ataatsimiititaliap aamma Akileraarnermut Atugarissaarnermullu Isumaliogatigiissitap kaammattuutai

Kalaallit Nunaanni akileraarusersueriaaseq akitsuusersueriaaserlu pillugit nunanut allanut sanilliussilluni misissueqqissaarnermi tamakkiisumi 2003-meersumi nunanut allanut sanilliussisussatut ataatsimiititaliap umiarsualivimmiinnermut akileraarut pillugu nalunaarusiap immikkoortoq 16.10-ani ilaatigut ima allappoq.:

” ... ersareqaaq umiarsuit assigiinngitsorpaalussuit umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaataannngitsut. ... Ataatsimiititap inassutigaa umiarsulivimmiinnermut akileraarutininik akiliisussaataannngitsunut aalajangersakkat atuuttut misissoqqissaarneqartariaqartut. Ataatsimiititap isumaqarpoq umiarsuit umiarsualivinnik atuisut tamarmik umiarsualivimmiinnermut akileraarutininik akiliuteqartalernissaat aallaaviusariaqartoq. Umiarsuit ingerlaarnerannut pisortanit tapiissutinik pisariaqartitsisoqarpat tapiissutit toqqaannartumik sullissinissamik isumaqatigiissutini il.il. ilaatinneqartariaqarput.”

Umiarsuit takornarianik angallassissutit ilaasunik angallassinerannut akileraarutit eqqaassanngikkaanni akileraarutit 1998-imiilli allanngortinneqarsimannginnerat aammalu ataatsimiititaliap ilisimasai malillugit ukiuni qulini qaangiuttuni angallatit akileraarutitik akiliisussaataaangitsut amerlassusiannik ikililerisoqarsimanngitsoq eqqarsaatigigaanni nunanut allanut sanilliussisussatut ataatsimiititaliap kaammattuutai suli atuuttutut isigineqartariaqarput. Taamatut isumaqarnej angallatit allat assigiinngitsut arlallit umiarsualivimmiinnermut akileraarutitik Naalakkersuisunit, § 12, imm. 1-2-mik tunngaveqarluni, akiliisussaajunnaartitaasimanerannik immikkoortoq 1-imi allassimasumik tapersernejartoq isumaqarnarpoq.

Nunanut allanut sanilliussisussatut ataatsimiititaliap siusinnerusukkut oqariartuutigisai Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissummini tamakkiisumik tapersersorpai. Tamatuma saniatigut angallatit aammalu umiarsualivinnik atuisut arlallit akileraarutitik akiliisussaataaanginnerat taakkununga ersinngitsumik (akileraarutitigut) tapiissutitut isigineqartariaqartoq isumalioqatigiissitap oqaatigaa (immikkoortoq 9.3.7).

Tamatuma saniatigut Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitap allappoq umiarsuit aalajangersimasut umiarsualivinnik akeqanngitsumik atuisinnaanerit umiarsualivinni inissamik naapertuutinngitsumik atuinermik pilersitseqataasoq.

Kiisalu isumalioqatigiissitap allappoq suliassat ilaasa tapiissuteqarfigineqarnerat ”... soorlu assersuutigalugu upalungaarsimanermit aamma nunaqarfinnut assartuinermit suliassat, taakku kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit assigisaaluunniit aqutigalugit pisariaqarput, taamaalilluni erseqiissumik takuneqarsinnaalluni pisortat aningaasartuutaat sunut atornejarnersut.” (Immikkoortoq 9.5.4.4). Taamaalillunilu umiarsualivimmiinnermut akileraarutitik akiliuteqartarnermut umiarsuit amerlanerusut ilaatinneqarnissaat tamatumalu peqatigisaanik ingerlatat inuiaqatigiinnut pingaarluinnartut, soorlu nunaqarfinnut isorliunerusunullu usinik assartuineq, kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit aqutigalugit toqqaannartumik tapiiffigineqartarnissaat isumalioqatigiissitamit siunniunneqarpoq.

Pisortat tapiissutaasa sapinngisamik annertunerpaamik ersarissuunissaannik aammalu pisortat aningaasartuutai allat naligalugit oqimaaqatigiissaarneqarsinnaallutik tullerriaariffigineqarsinnaallutillu toqqaannartumik tapiissutitut tunniunneqartarnissaasa pisariaqarneranik Nunanut Allanut Sanilliussisussatut Ataatsimiititaliap aammalu Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitap oqaaseqaataanut tapersiinini Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa. Siunertaq taanna umiarsualivimmiinnermut akileraarutit 1992-imi eqqunneqarnerani inatsimmi siunertatut aalajangersakkami ilanngunneqarsimasoq aamma takuneqarsinnaavoq, tak. immikkoortoq 1-imi allassimasut. Akileraarutinilli allanngineq, isumalioqatigiissitap oqaatigisaatut, iliuitsinut allanut ataqatigiissaarinikkut pisariaqarpoq.

6. Umiarsualivinnik iluarsaanissami kinguaattoorutit akileraarutinillu aalajangersimasunut atugassanngortitsineq

Nunatsinni umiarsualiviit aserfallatsaaliornissaat iluarsaanissaallu annertuumik kinguaattoorfiusoq nalinginnaasumik ilisimaneqarlunilu akuerisaavoq, taamaattumillu tamatuma erseqqinnerusumik nassuiaatiginissaa ataatsimiititaliamit tunngavissaqartinneqanngilaq. Taamaattumillu 2011-imi aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip aappassaaneerseqarnissaanut isumaliutissiissutini ataatsimiititaliap innersuussutiginnassavaa, tassani ataatsimiititaliaq ilaatigut ima allappoq:

” Konto pingaarneq 73.02.02 Umiarsualivinnik aserfallatsaaliineq Umiarsualivinnik aserfallatsaaliinermi kinguaattoorutit 80 mio. kr.-it missaannut tagginneqarsimasut Naalakkersuisut paasisutissiissutigaat (apeqqut 13.17). Taama annertutigisumik kinguaattoorneq Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit isumakulunnartinneqarpoq, minnerunngitsumik usinik ilaasunillu angallassinermi umiarsualiviit qanoq pingaaruteqartiginerat eqqarsaatigigaanni.”

Tamatuma saniatigut aningaasanut inatsimmi konto pingaarnerup 87.73.10-p, Umiarsualivinnut tunngasup, ataani tabeli, umiarsualiviit allilerneqartussat pillugit suliassat nukinginnarnerpaat pillugit takussutissiisoq, ukiuni arlalinni naqinneqartarsimavoq.² Suliassat taakku katillugit 400 mio. kr.-it sinnilaarlugit akeqartussatut 2011-imi aningaasanut inatsimmi tagginneqarput, taakku affangajaat Nuummi umiarsualiviup containerersorfiup allilerneqarnissaanut atorneqassapput.

Umiarsualivimmiinnermut akileraarutip ilaata umiarsualivinnik aserfallatsaaliinermut allilerinermullu immikkut atugassanngortinneqarsinnaanera siunnersuutip siullermeerneqarnerani isumaliutigineqarpoq. Umiarsualivinni iluarsagassat annertuumik ataavartumillu kinguaattoorfiunerat eqqarsaatigalugu minnerunngitsumillu umiarsualiveqarfinni nutaamik aningaasalersuinissamik pisariaqartitsinermut sanilliullugu tamanna massakkorpiaq pilerinarsinnaavoq. Tamatuminnga naliliinissami ilanngullugu pingaartinneqartariaqarpoq umiarsualivimmiinnermut akileraarummik 1992-imi atuutilersitsinermi, Akileraartarnermut Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaa malillugu, taamani Inatsisartuusunit oqaatigineqarmat umiarsualivinnik annertunerpaamik atuisut tassaasariaqartut umiarsualivinnik allannngortiterinissat allilerinissallu aningaasalersornissaanni annertunerpaamik nammatassinneqartussat. Aappaatigulli aamma oqaatigineqartariaqarpoq nalinginnaasumik tunngaviit naapertorlugit akileraarutinit isertitat siunertanut aalajangersimasunut immikkut atugassiissutigineqarneq ajormata, Nunattali Karsiata aningaasaataanik aningaasanut inatsisini ukiumoortuni nalinginnaasumik tullerriaarinnermut ilanngunneqartarlutik. Taamatut periuseqarnikkut aningaasat siunertanut

² AIS 12-ip aappassaaneerseqarnissaanut allannnguutissatut siunnersuuteqarnikkut tabeli missingersuutitut ilanngussamit peerneqarpoq, tassa Assartuinnermut Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaa tunngavigalugu tullerriaarinnermik nutaamik suliaqarnissaq Naalakkersuisunit pisariaqartinneqarmat.

politikikkut pingaaruteqartut sukkulluunniit isigineqartunut atorneqarnissaat tunngaviummik qulakkeerneqartarpoq, Nunattami Karsiata isertitaasa ilaat siunertanut aalajangersimasunut siumoortumik atugassanngortinneqartaraluarpata taamaattoqanngitsoorsinnaavoq. Tamatumunnga ilanngullugu eqqaasitsissutigineqartariaqarpoq Nunatta Karsiata akileraarutinit/akitsuutinit isertitaat aningaasanut inatsimmi piffimmi allami aningaasalersuutissanik amigaateqalernermik kinguneqartarmata.

Tunngavissat pigineqartut naapertorlugit periutsip atuuttup saneqquneqarnissaa tunngavissaqanngilaq. Ataatsimulli isigalugu umiarsualivimmiinnermut akileraarutinit isertitat (ilaasa) immikkut atugassanngortinneqarsinnaanerit allamik inerniliinissamut tunngavissaqalersitsisinnaasumik pitsaaquteqarnerisooq siunnersuutip matuma kingunerisaanik misissueqqissaarnermik suliaqarnerminni Naalakkersuisut aamma isumaliutigissagaat ataatsimiititaliamit naatsorsuutigineqarpoq.

7. Angallatit sorliit akileraarummik akiliisussaangitsut akiliisalernissaat kissaatigineqarnerisooq pillugu ataatsimiititaliap naalakkersuinikkut isummernera.

Aningaasaqarnikkut iluarsaaqqinnerup ataatsimoortup ilaatut inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussinnginnerminni umiarsualivimmiinnermut akileraarutit, taakkulu sunniutaat katitigaanerilu pillugit misissueqqissaarnermik suliaqarnissartik Naalakkersuisut akissuteqaamminni paasissutissiissutigaa. Inatsisissatut siunnersuutaajumaartup aalajangersimasup akuersissutigineqarneratigut umiarsualivimmiinnermut akileraarutit qaffanneqarnissaat imaluunniit allanngortinneqarnissaat Inatsisartut aatsaat aalajangiiffigisussaassavaat.

Inatsisartut isummersuutaat inatsisissatut siunnersuutikkut sapinngisamik annertunerpaamik ersersinneqarsinnaaqullugit angallatit akileraarummik akiliisussaataangitsut ataasiakkaat akiliisannginnerat ingerlaannassanersooq pillugu maannangaaq isummersuutini, Naalakkersuisut misissueqqissaarnermik suliaqarnerminni atugassaattut, ataatsimiititaliap immikkoortumi matumani saqqummiutissavai. Taamaalillunilu umiarsualivimmiinnermut akileraarutit pillugit inatsimmi atuuttumi § 2, imm. 1, nr. 1-10-mi angallatit akileraarutinit akiliisussaataangitsut immikkoortoq 7.1-7.10-mi pineqarput. Angallatit allat ilisimasat malillugit Naalakkersuisut akileraarutinit akiliisussaajunnaarsissimasaat immikkoortoq 7.11-imi isummerfigineqarput.

Angallatinik pineqartut avataanniittunik, soorlu aatsitassarsiortunut pilersuinermik suliaqartunik umiarsualivimmut tulanneq ajortunik, akileraarusersuisinnaaneq ataatsimiititaliamit isummerfigineqanngilaq. Ingerlatassat annertuut pillugit Naalakkersuisut

maanna nassuiaataat tunngavigalugu aningaasaqarneq pillugu Inatsisartuni oqallinnermut atatillugu tamanna pillugu isumaliutiginninneq pisinnaasutut isigineqarpoq.

7.1 Angallatit aalisariutit Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartut nalunaarsorneqarsimasut.

Inatsimmi § 2, imm. 1, nr. 1 naapertorlugu angallatit aalisariutit Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartut nalunaarsorneqarsimasut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaangillat. Akileraarummik akiliisussaanginnermut tunuliaqutaasoq pillugu inatsimmi tassungaluunniit nassuiaatini paasissutissiisoqanngilaq. Akileraarutinilli akiliisussaataainganneq taanna aalisarnermut toqqaannanngikkaluamik tapiissutitut qularnanngitsumik isigineqarsinnaavoq.

Taamatut tapiissuteqartarneq ingerlaannassasoq kissaatigineqarpat aalajangersakkap assigiinngisitaartunngortinneqarsinnaanera isumaliutigineqarsinnaavoq, taamaaliornikkut assersuutigalugu sinerissamut qanittumi aalisariutit mikinerit aammalu kilisaatit avataasiutit immikkoortinneqarsinnaaqullugit.

Sinerissap qanittuani aalisariutit aalisariutillu avataasiutit aalajangersakkami immikkoortinneqartariaqartut ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarpoq. Angallatit sinerissamut qanittumi aalisartut, taakkununngalu ilanngullugu 79-erit akileraarummik akiliisannginnerat siunissami ingerlaannassaaq. Angallatit avataasiutit siunissami akileraarummik akiliisalissapput.

7.2 Nunat allamiut angallataat aalisariutit Kalaallit Nunaanni aalisarnermik suliffeqarfinnit attartorneqartut.

Inatsimmi § 2, imm. 1, nr. 2 naapertorlugu nunat allamiut angallataat aalisariutit Kalaallit Nunaanni aalisarnermik suliffeqarfinnit attartorneqartut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaangillat. Akileraarutinilli akiliisussaataainganneq taanna aalisarnermut toqqaannanngikkaluamik tapiissutitut qularnanngitsumik isigineqarsinnaavoq. Akileraarutit assigiinngisitaartunngortinneqarsinnaanerat pillugu isumaliutissiisummi 7.1-imi allassimasut innersuussutigineqarput.

Aalisariutit sinerissap qanittuani atorneqartussatut attartorneqartut aalisariutillu avataasiarluni atorneqartussatut attartorneqartut immikkoortinneqartussanngorlugit akiliisussaataainganneq matumani pineqartoq allanngortinneqartariaqartoq ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarpoq. Taamaalillunilu aalisariutit avataasiarluni aalisarnermi atorneqartussatut attartorneqartut kisimik akileraaruserneqarnissaat kissaatigineqarpoq. Taamaalillunilu aalajangersagaq ataatsimiititaliap imm. 1-imi allannguutissatut kissaatigisaanut naapertuutilissaaq, tak. imm. 7.1.

7.3 Umiarsuit Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartutut nalunaarsorneqarsimasut 200 bruttoton-imit (BRT/BT-mit) minnerusumik angissuseqartut.

Inatsimmi § 2, imm. 1, nr. 3 naapertorlugu umiarsuit Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartutut nalunaarsorneqarsimasut 200 bruttotonimit minnerusumik angissuseqartut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaangillat.

Umiarsualivimmiinnermut akileraarutip 1992-imi atuutilersinneqarnerani siunnersuutaappaarsimagaluarpoq 500 bruttotonimut killiliisoqassasoq. Siunnersuummulli isumaliutissiisummini taamani Akileraartarnermut Ataatsimiititaliaasup oqaatigaa umiarsuit taama angitigisut Atlantikumik ikaarutigineqarsinnaasut, taamaattumillu 200 bruttotonimut killiliinissaq kissaatigineqartoq. Taamaaliornikkut umiarsuit atlantikukkoortaatit, umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussat, usinik assartuutinit mikinerusunit, umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaangitsunit, naligiinngitsumik unammillerneqannginnissaat ataatsimiititaliamit qulakkeerumaneqarpoq. RAL-ip Atlantikukkut assartuinnermut kisermaassinissamik isumaqatigiissuteqarnera eqqarsaatigalugu taamatut naligiinngitsumik unammillerneq pisinnaasimassanersoq matumani pingaarnerrunngilaq. Taamani Naalakkersuisuusut Inatsisartuusullu ataatsimiititaliap kissaataa taperserpaat, tamatumalu kingorna allannguutissatut siunnersuummik akuersissutiginnikkut 200 bruttotonsinut killiliisoqarpoq.

Taamani umiarsuit nunaqarfinnut pilersuisut killissarititaasoq taanna qaangerlugu angissuseqarmata 200 bruttotonsinulli allannguinerup kinguneranik inatsimmi taakku ilaasussaajunnaarsinneqarnissaat pisariaqarsimavoq, tak. nr. 9. Taamaattumillu allannguutissatut siunnersuutikkut siuliani taaneqartukkut umiarsuit nunaqarfinnik pilersuisut ilaasussaajunnaarsinneqarput. Taamaattumillu angallatinut immikkoortumi matumani pineqartunut umiarsuit nunaqarfinnut pilersuisut pineqanngillat, pineqarlutillu angallatit allat 200 bruttoton ataallugu angissusillit.

Nunaqarfinnik pilersuinerup naalakkersuinikkut qularnanngitsumik assut pingaartinneqartup ilaasussaajunnaarsinneqarnera qulakkeerneqareermat, tak. isumaliutissiisummi immikkoortoq 7.9, angallatit mikinerusut taamaattut, amerlangaatsiartutut ilimagineqartariaqartut, akileraarummik akiliisussaataaanginnerat sunik tunngaveqarnerasoq apeqqutaavoq.

Angallatit matumani pineqartut akileraarummik akiliisussaataaanginnerisa attatiinnarneqarnissaannut tunngavissaqanngitsoq ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarpoq. Aalisariutit mikinerit, taakkununga ilanngullugit 79-erit akileraarummik akiliisussaataaanginnerisa imm. 1-imi qulakkeerunneqarnerat, tak. isumaliutissiisummi imm. 7.1, naammattoq ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarpoq.

7.4 Sorsuutit danskinit nunanillu allanit pigineqartut kiisalu danskit nunallu allat naalagaaffiisa umiarsuaataat.

Inatsimmi § 2, imm. 1, nr. 4 naapertorlugu sorsuutit danskinit nunanillu allanit pigineqartut kiisalu danskit nunallu allat naalagaaffiisa umiarsuaataat umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaangillat.

Angallatit taakku suussusiat inatsimmut nassuiaatini nassuiaatigineqanngilaq.

Sorsuutit nalinginnaasumik isigineqartarput angallatit sakkutuut imarsiortut ingerlatsineranni atorneqartussatut taakkunungaluunniit ikiuuttussatut sanaajusut. Naalagaaffiit umiarsuaattut nalinginnaasumik isigineqartarput naalagaaffiit angallataat sorsuutaanngitsut.

Naalagaaffiup umiarsuaattut (danskite) assersuutigalugu isigineqarsinnaagunarput Naalagaaffiup sinniisoqarfiata kutteria aammalu politiit angallataat, taakku nr. 5-imi ilaatinneqanngippata, tak. immikkoortoq tulleq.

Nunat allat naalagaaffiisa umiarsuaasa sorsuutaasalu akileraarummik akiliisussaataanninnerannut tunuliaqutaasut tassaasinnaapput nunat tamalaat illersornissamat suleqatigiiffiannut NATO-mut Kalaallit Nunaata attuumassutai, ileqqut imaluunniit (nunat tamalaat akornanni) isumaqatigiissutit allat.

Naalagaaffiup umiarsuaasa sorsuutaasalu danskinit pigineqartut akileraarutitik akiliisannginnissaat eqqarsaatigalugu pissutsit immikkut ittut pissutissaqartinngippassuk pisortat namminneq ingerlataminnik akileraarusiisannginnerannik nalinginnaasumik tunngavit aallaavigalugu ingerlatamik akileraaruserneqartannginnissaat Naalagaaffiup Namminersornerullutillu/Namminersorlutillu Oqartussat akornanni qularnanngitsumik paaseqatigiissutigineqarsimavoq.

Kiisalu politiit sakkutuullu imarsiortut Kalaallit Nunaanni ingerlataannik killilersuinissaq taamani Namminersornerullutik Oqartussaasunit qularnanngitsumik kissaatigineqarsimanngilaq.

Nunat allamiut (tassa naalagaaffeqatigiinnitsinnut ilaanngitsut) sorsuutaat umiarsualivimmiinnermut akileraarummik siunissami akiliisariaqartut ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarpoq.

7.5 Umiarsuit Namminersornerullutik Oqartussanit, Kalaallit Nunaanni kommunemit imaluunniit danskite naalagaaffiannit pigineqartut attartorneqartulluunniit.

Inatsimmi § 2, imm. 1, nr. 5 naapertorlugu umiarsuit Namminersornerullutik Oqartussanit, Kalaallit Nunaanni kommunemit imaluunniit danskit naalagaaffiannit pigineqartut attartorneqartulluunniit umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaangillat.

Angallatit taakku umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliinnginnissaannut tunngavilersuut inatsimmut nassuiaatini erseqqinnerusumik taasaqarfigneqanngilaq.

Angallatinut Namminersorlulik Oqartussanit imaluunniit kommuninit pigineqartunut tunngatillugu erseqqissutut oqaatigineqartariaqarpoq pisortat akileraarutitik imminnut akiliisussangortinnerat pisortanut iluanaarutaanaviangimmat.

Umiarsuit danskit naalagaaffiannit pigineqartut attartorneqartulluunniit umiarsualivimmiinnermut akileraarummik siunissami akiliisariaqartut ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarpoq. Taamaallunilu tamatuma kingunerisaanik aalajangersakkami oqaasertat tassunga tunngasut peerneqassapput.

7.6 Umiarsuit aseruaitersimasut usimik allagartaat malillugit umiarsualivimmut pineqartumut nunalittussaangikkaluartut.

Inatsimmi § 2, imm. 1, nr. 6 naapertorlugu umiarsuit aseruaitersimasut usimik allagartaat malillugit umiarsualivimmut pineqartumut nunalittussaangikkaluartut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaangillat.

Aalajangersakkamut nassuiaatini allassimavoq umiarsuit taakku akileraarutitik akiliinnginnissaat taamaallaat pisinnaasoq angallatip imarsiorsinnaaneranut pisariaqartunik iluarsaassinnermut pisariaqartumut piffissami atorneqartariaqartumi. Maskiinanik qerititsivinnut nillartaartitsivinnullu ingerlatinik imaluunniit umiarsuarmi atortorissaarutitik allanik iluarsaassinerit umiarsuup imarsiorsinnaaneranut aalajangiisuunngitsut umiarsuup akileraarutitik akiliinnginnissaanut patsisaasinnaangillat.

Angallatit pineqartut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaataaanginnerat ingerlaannartariaqartoq ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarput.

7.7 Umiarsuit taamaallaat pujorsiutiminnik aaqqiiniarlutik, nakorsamik atorfissaqartitsillutik, inuttatik nikissallugit, napparsimasunik, toqusunik umiusimasunik, imaani umiarsuarmut ikisaminnik imaluunniit ilisimasortamik niusiartorlutik umiarsualivimmut nunalinniartut.

Inatsimmi § 2, imm. 1, nr. 7 naapertorlugu umiarsuit taamaallaat pujorsiutiminnik aaqqiiniarlutik, nakorsamik atorfissaqartitsillutik, inuttatik nikissallugit, napparsimasunik, toqusunik umiusimasunik, imaani umiarsuarmut ikisaminnik imaluunniit ilisimasortamik

niusiartorlutik umiarsualivimmut nunalinniartut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaangillat.

Aalajangersakkamut nassuiaatini allassimavoq angallatit matumani pineqartut nunalissimanerat ullut unnuallu marluk sinnerlugit sivisussuseqarpat, tassani ilaanatik nalliuttut, akileraarutitik akiliisussaaneq atuutilissasoq. Peqquserluttoqarsimaneranik misissuinerup nalaani, umiartortunik killisiuinermi imaluunniit allatigut eqqartuussisoqartillugu oqartussat piunasaqarnerisigut umiarsuaq suli sivisunerusumik nunalissimatinneqarpat akileraarutitik akiliisitsisoqassanngilaq.

Angallatit pineqartut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaataaanginnerat ingerlaannartariaqartoq ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarput.

7.8 Umiarsuit taamaallaat ilisimasassarsiornermut imaluunniit ikiuiniarnermut atorneqartartut.

Inatsimmi § 2, imm. 1, nr. 8 naapertorlugu umiarsuit taamaallaat ilisimasassarsiornermut imaluunniit ikiuiniarnermut atorneqartartut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaangillat.

Angallatit taamaattut pisortanit toqqaannartumik toqqaannanngikkaluamilluunniit pigineqarajupput, taamaattumillu angallatip akileraarusernissaa pisortanut iluanaarutaassani. Tamatuma saniatigut pisortat akileraarusiisarnikkut politik aqqutigalugu ikiuiniarnermut ilisimasassarsiornernulluunniit killiliiniarnerat tulluutinningsutut naapertuutinningsutulluunniit isigineqarsinnaavoq.

Angallatit pineqartut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaataaanginnerat ingerlaannartariaqartoq ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarput.

7.9 Umiarsuit nunaqarfinnik ungaluunerusunillu pilersuillutik aalajangersimasumik angalasut.

Inatsimmi § 2, imm. 1, nr. 9 naapertorlugu umiarsuit nunaqarfinnik isorliunerusunilu pilersuillutik aalajangersimasumik angalasut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaangillat.

Isumaliutissiissummi immikkoortoq 7.3, aalajangersakkamut tunuliaqutaasumut erseqqinnerusumik nassuiaataasoq innersuussutigineqarpoq.

Immikkoortoq 5-imi oqaaseqaatit aamma innersuussutigineqarput, tassani allassimalluni nunaqarfinnut pilersuinermut tapiissuteqartarnerup umiarsualivimmiinnermut akileraartussaataaanginneq aqqutigalugu toqqaannanngitsumik tapiissuteqarnikkut pinnani

kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit aqqutigalugit toqqaannartumik ersarissumillu pisarnissaa Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitap kaammattuutigaa.

Angallatit pineqartut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaataitaannginnerat ingerlaannartariaqartoq ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarput.

7.10 Umiarsuit ilaasartaatit Namminersornerullutik Oqartussanik isumaqatigiissuteqartunit pigineqartut.

Inatsimmi § 2, imm. 1, nr. 10 naapertorlugu umiarsuit ilaasartaatit Namminersornerullutik Oqartussanik isumaqatigiissuteqartunit pigineqartut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaangillat.

Aalajangersagaq Arctic Umiq Linep ilaasartaataanut taamaallaat atuuppoq, taamaalillutillu taakku toqqaannangikkaluamik tapiissuteqarfigineqartarput.³ Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffinnik allanik ilaasartaatinik umiarsuaatilinnik, soorlu Diskoline, kiffartuussinissaq pillugu isumaqatigiissuteqarput, taakkuli angallatit 200 bruttoton ataallugu taamaallaat angissuseqarput, taamaattumillu taakku nr. 3-p ataani ilaatinneqarlutik.

Umiarsuit takornarianik angallassissutit ilaasunik angallassinerrannut akileraarutip atuuttup (taamaattorli qaffanneqarsimasup) umiarsualivimmiinnermut akileraarutit pillugit inatsimmut ilanngunneqarneranut atatillugu aalajangersagaq inatsimmut 2002-mi ilanngunneqarpoq. Aalajangersagaq naleqquttutut isigineqarpoq, tassa ilaatigut Arctic Umiq Line sinerissami ilaasunik angallassinerrani ilaasunut akileraarusiinissaq tunngavissaqanngitsutut isigineqarmat, tamatumani tunngavissaatinneqarluni kiffartuussinissamik isumaqatigiissut naapertorlugu Namminersorlutik Oqartussat akiliutaat umiarsuaatillip umiarsualivimmiinnermut akileraarummut akiliutissaraluata amerlaqataannik ikilisinneqarnissaat. Tamanna Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitap kaammattuutaanut toqqaannartumik akerliuvoq, tak. siuliani allassimasut.

Akileraarutitik akiliisussaataitaannginneq matumani pineqartoq pillugu immikkut oqaatigineqassaaq akileraarutitik akiliisussaataitaannginneq taanna naligiinngitsumik unammillernermut tapiissutitut isigineqartariaqartoq Air Greenlandimit oqaatigineqarmat, tassa Air Greenlandip ilaasunik angallassinera Mittarfeqarfinnut akileraarummik annikigisassaangitsumik artukkigaammat. Taamaalillunilu Air Greenland malillugu tamat (innuttaasullu qinigaat) kukkusumik isumaqalersinneqarput imaatigut ilaasunik angallassineq timmisartumik ilaasunik angallassinermut sanilliulluni akimigut unammillersinnaasoq.

³ Kiffartuussinissaq pillugu AUL Namminersorlutik Oqartussanut isumaqatigiissuteqanngilaq. Taamaattorli ingerlatseqatigiiffiup amigartooruteqarsinnaaneranut kiffartuussinissamik isumaqatigiissummut sanilliunneqartariaqartumik qularnaveeqqusiissuteqarluni.

Toqqaannangitsumik tapiissutip tamatuma atorunnaarsinnera amigartoorsinnaanermut qularnaveeqqutip qaffanneqarnissaanut tapiissutit amerlisinneqarnissaannik AUL-ip piunasaqarneranik qularnangitsumik illuatungilerneqassaaq. Tamannalu Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitap kaammattuutaanut naapertuutissaaq, tassami taassuma kaammattuutigimmagu tapiissutit taama ittut kiffartuussinissamik isumaqatigiissutikkut toqqaannartumik tunniunneqartassasut, taamaaliornikkut tamanut tamakkiisumik ersittumik iliortoqarsinnaaqullugu. Tamanna pillugu isumaliutissiisummi matumani immikkoortoq 5 innersuussutigineqarpoq.

Umiarsualivimmiinnermut akileraarummik angallatit pineqartut akiliisussaataaanginnerat ingerlaannartariaqanngitsoq ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq/Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut/Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut isumaqarput.

Angallatit pineqartut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaataaanginnerat ingerlaannartariaqartoq ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Inuit Ataqtatigiinneersut, Siumumeersut Atassummeersullu isumaqarput.

Angallatit pineqartut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaataaanginnerat ingerlaannartariaqanngitsoq ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut Demokraatineersoq isumaqarpoq.

7.11 Angallatit Naalakkersuisunit akileraarutininik akiliisussaataaangitsut.

Nr. 1-imit 10-mut siuliani allassimasut saniatigut angallatit allat akiliisussaajunaarsinnissaannut aalajangiinissamut umiarsualivimmiinnermut inatsimmi § 12, imm. 1-2-mi Naalakkersuisut piginnaatinneqarput. Aalajangersakkamut nassuiaatit naapertorlugit aalajangersakkami pineqarput umiarsuit sullivittut nikerannginnerusutut taaneqarsinnaasut.

Aalajangersagaq tunngavigalugu isumaliutissiisummi matumani immikkoortoq 1-imi allassimasutut angallatit assigiinngitsut Naalakkersuisunit akileraarummik akiliisussaajunnaarsinneqarput. Tamanna ilaatigut atuuppoq angallatinut annaassiniarnermi aamma kalinnermi atorneqartartunut, siorarniutitut ujaranniutinullu, aalisakkanik assartuutitut kiisalu uuliamik assartuutitut.

Taakku ilaatinneqannginnerannut tunngavik ataatsimiititaliamit erseqqinnerusumik ilisimaneqanngilaq, taamaattumillu Naalakkersuisut qinnuigineqarput angallatit pineqartut ataasiakkaat akileraarutininik akiliisussaataaanginnerat suli naapertuunnersoq misissueqqissaarnermi immikkut isumaliutigeqqullugu. Tassunga atatillugu minnerunngitsumik aalisakkanik assartuutit uuliamillu assartuutit umiarsualivimmiinnermut

akileraarummik akiliisussaanginnerannut tunuliaqutaasup erseqqinnerusumik isumaliutiginiissaa pissusissamisuussaaq.

Tassami uuliamik assartuutit aammalu aalisakkanik assartuutit sullivittut nikerannginnerusut taaneqarsinnaasorinangimmata. Akerlianilli ilimanarpoq akileraarutininik akiliisussaajunnaarsitsinermikkut Naalakkersuisut nalilersimagaat angallatit taakku umiarsualivinnut ima amerlatigisunut tikittartut umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliinissaq naleqqunnani. Aamma imaassinnaavoq mianerisassat isumaliutissiissummi immikkoortoq 7.5-imi taaneqartut matumani aamma atuuttut.

Uuliamik assartuutit umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisassappata tamatuma qularnanngitsumik kingunerissavaa akileraarut uuliap akianik qaffaanikkut atuisunut tuttussanngortinneqarnera. Tamannali angallatinut allarpassuarnut (sullississutinullu) pisortanit akileraarusigaasunut allaanerunnngilaq.

Aalisakkanik assartuutit aamma uuliamik assartuutit akileraarummik akiliisussaataanginnerisa attatiinneqarnissaanut immikkut tunngavissaqarnersoq Naalakkersuisunit nalilerneqartariaqartoq ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarpoq.

8. Siunnersuutip aningaasatigut kingunissai

Siunnersuutip aningaasatigut kingunissaanik siunnersuuteqartup nassuiaataa ataatsimut isiginneruvoq. Tamanna allaanerusinnaangilaq, tassami angallatit sorliit umiarsualivimmiinnermut akileraarummik akiliisussaangitsut siunissami akiliisalernissaat kissaatigineqarnersoq siunnersuuteqartup isummerfigisimangimmagu.

Tunngavissatut pigineqartut aallaavigalugit allannguutissatut ataatsimiititaliamit kaammattuutigineqartut aningaasaqarnikkut sunniutissaanik erseqqinnerusumik naliliinermik ataatsimiititaliaq saqqummiussinissaminut periarfissaqanngilaq. Taamaalillunilu apeqqutip sukumiisumik nalilernissaanut paasissutissat pisariaqartut ataatsimiititaliamit amigaatigineqarput. Tamatuma saniatigut umiarsualivimmiinnermut akileraarutininik allanngineq umiarsualivinnik atuneq eqqarsaatigalugu allanik malitseqarsinnaavoq. Taamaattumik aningaasatigut kingunissai misissueqqissaarnissaminni inatsimillu piareersaataasumik suliaqarnerminni Naalakkersuisut erseqqinnerusumik qulaajaavigisariaqarpat.

Tunngaviusumik isigalugu oqaatigineqassaaq umiarsuit takornarianik angallassissutit kisiisa pinnagit umiarsuit allat tamarmik ullormut unnuamullu aallartittumut umiarsualivimmiinnermut akileraarutaat BT-mut 70 ooriusut 1998-imiilli, allaallumi ilaasartaatinut aammalu nunat allamiut aalisariutaannut tunngatillugu 1992-imiilli, allanngortinneqarsimangimmata. Naatsorsueqqissaartarfiup akinut iluarsiiisutaa

naapertorlugu akit iluarsiissuteqarfigineqarsimagaluarpata 50 procentit missaannik qaffasinnerussagaluarpoq. Taamaattumik ukiut taama amerlatigisut akileraarummik iluarsiissuteqarsimannginneq eqqarsaatigalugu akileraarummik nalinginnaasumik qaffaanissamut inissaqarnersoq oqaluuserineqartariaqartoq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq, aamma ullumikkut akileraaruserneqartartunit amerlanerusunut akileraarusiinissaq naleqqutinngitsoq paasinarsissagaluarpat. Taamatut akileraarutit qaffannerisigut isertitarineqartut annertunngikkaluamik qaffariaateqarsinnaapput.

Aningaasanut inatsimmi suliassamut kisitsisit allassimasut tunngavigalugit akileraarummik taamatut qaffaanermit iluanaarutit ima annertussuseqarsinnaasut tagginneqarsinnaavoq:

Ilaasunut akileraarut:

Ilaasunut akileraarummit isertitat umiarsuit takornarianik angallassissutit ilaasuinit akileraarutitut (maanna ilaasumut ataatsimut 525 kr.-iusunut) aamma ilaasartaatit sinnerinut akileraarutitut (maanna ullormut unnuamullu aallartittumut BT-mut 70 ooriusunut) aningaasanut inatsimmi suliassami kisitsisini immikkoortinneqarneq ajorput. Naluneqanngilarli umiarsuarnut takornarianik angallassissutitut ilaallutik Kalaallit Nunaannukartut 2008-mi 29.000-it ataatilaarsimagaat, tak. fodnote nr. 1. Taakku tamarmik umiarsuarmi takornarianik angallassissutit ilaasutut 300 kr.-inik (taamani akiusoq) akileraaruteqarput, tamannalu 8,7 mio. kr.-inik iluanaaruteqaataasimassaaq. Aammalu 2010-mi aningaasanut inatsimmi allassimavoq ilaasunut akileraarutit aqputigalugit 2008-mi Nunatta Karsianut katillugit 12,8 mio. kr.-it isersimasut. Kisitsisit taakku nikingassutaat; 4,1 mio. kr.-it, tassaasimassapput ullup unnuallu allartinnerani BT-mut akileraarummit 70 ooriusumit, umiarsuarnut takornarianik angallassissutitut ilaasut minillugit, ilaasartaatit isertitat. Akileraarut assersuutigalugu 90 ooriusimagaluarpat Nunatta Karsia katillugit 5,3 mio. kr.-inik isertitaqarsimassagaluarpoq imaluunniit 1,2 mio. kr.-inik iluanaaruteqarsimassagaluarluni.

Umiarsuit assartuutit umiarsuillu allat

Siuliani allassimasut assigalugit 2008-mi kisitsisit paasisat naapertorlugit umiarsuit siuliani taaneqartut umiarsualivimmiinnermut akileraarutaannik ullormut unnuamullu aallartittumut BT-mut 70 oorimit 90 oorimut qaffaanikkut iluanaarutit 1,0 mio. kr.-inut naatsorsorneqarsinnaapput. Tamatuma naligaa katillugit 4,7 mio. kr.-inik iluanaaruteqarneq, tamanna 2008-mi 3,7 mio. kr.-iusimalluni.

2010-mi kisitsisit paasisat aallaavigigaanni, tak. 2012-imi aningaasanut inatsit, angallatit taakkunanga iluanaarutit 1,4 mio. kr.-iullutik amerlanerulaassagaluarput. Tamatuma naligaa katillugit 6,4 mio. kr.-inik iluanaaruteqarnissaq, tamanna 2010-mi 5,0 mio. kr.-iusimalluni.

Ataatsimut

Akileraarutiniq 70 oorimit 90 oorimut qaffaaneeq 2008-mi kisitsisit paasisat tunngavigalugit taamaalilluni 2,2 mio. kr.-inik iluanaaruteqaataassaaq, tamatumani "Umiarsualivimmiinnermut akileraarutit allat" ilanngunnagit, tassa taakku killeruujussuarmik isertitaqaataasarmata. 2008-mi aamma 2010-mi kisitsisit paasisat akuleriisillugit aallaavigaanni iluanaarutit 2,6 mio. kr.-iussapput.

Akileraarutiniq iluarsiiisuteqarneq ukiuni amerlasuuni aningaasat naleerukkiartorerannut akillu ineriartorerannut tamakkiisumik matussusiissappat akileraarut 1 kr.-inngortinneqartariaqassaaq. Taamaassappat iluanaarut 3,9 mio. kr.-it missaanniissaaq.

Akileraarutiniq nalinginnaasumik taama qaffaanissaq inatsisissatut siunnersuutaajumaartumi Naalakkersuisut ilannguttariaqaraat ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarpoq. Akit nalinginnaasumik ineriartorerannut akileraarutit siunissami malinnaatinneqarnissaat naammaginarlunilu naapertuuttoq ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq isumaqarpoq.

9. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Tamanna tunngavigalugu siunnersuut akuerineqassasooq ataatsimiititaliap isumaqatigiittup inassutigaa.

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappasaaniigassanngortippaa.

Andreas Uldum, Siulittaasoq

Olga P. Berthelsen

Per Berthelsen

Aqqaluaq B. Egede

Siverth K. Heilmann

Naaja Nathanielsen

Finn Karlsen